
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2009:6

Dop i krissituation

Sammanfattning

I motion 2009:59 föreslås förtydliganden i kyrkohandbokens och kyrkoordningens texter om dop i krissituation. Utgångspunkten är de själavårdsmässiga problem, som kan uppstå när t.ex. ett barn dör utan att vara döpt.

Utskottet för ett ingående samtal och nämner olika bibelställen och kristna perspektiv på dopet och Guds kärlek till alla människor. Särskilt betonas, att dopet är instiftat och givet för människors skull, inte för Guds skull. Guds kärlek gäller också utanför dopets gemenskap. Särskilt framhålls, att Svenska kyrkan inte har någon lära om vad som händer efter döden med den som inte är döpt. I samtalet redovisas bl.a. ett forskningsrön, där det framgår att Martin Luther avvisade tanken att odöpta barn blir fördömda.

Dopet och dess olika gåvor gäller inte minst människans liv här och nu. Det är för att vara med oss och välsigna oss i våra liv här på jorden, både i smärtan och glädjen, som Gud i dopet tar oss in i sitt rike.

Utskottet menar, att motionens syfte kan och bör lösas genom kyrkans förkunnelse och själavård utifrån sådana tankar och perspektiv som nämns i utskottets överväganden.

Gudstjänstutskottet föreslår därför att motion 2009:59 avslås.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Motionens förslag.....	3
Motion 2009:59 av Johan Sobelius, Dop i krissituation.	3
Yttrande från Läronämnden	3
Bakgrund.....	3
Utskottets överväganden.....	4
Bilaga 1, Läronämndens yttrande 2009:7y.....	6

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

G 2009:6

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:59.

Motionens förslag

Motion 2009:59 av Johan Sobelius, Dop i krissituation.

1. Kyrkomötet beslutar uppdra till Kyrkostyrelsen att se över, dels inlednings-texten till kap. 19 i kyrkoordningen "Dop", dels 19 kap. 5 § i kyrkoordningen "Dop i krissituation" och återkomma till Kyrkomötet 2010 med förslag på nya formuleringar, som explicit ger uttryck för Guds kärlek till alla människor oavsett om de är döpta eller ej.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att komplettera inlednings-texten till avsnittet "Dop i krissituation" i Den svenska kyrkohandboken, så att det framgår att dopet är en bekräftelse på Guds kärlek till oss människor.
3. Kyrkomötet beslutar att kyrkohandbokens skrivningar om "Dop i krissituation" ska överensstämma med kyrkoordningen.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motionen Dop i krissituation i *bilaga 1*, Ln 2009:7y.

Bakgrund

Motionären antyder tanken, att möjligheten att en döpt och konfirmerad lekman får förrätta dop i krissituation är något nytt ("... nu även öppnas för varje döpt och konfirmerad lekman."). Dock finns i 1942 års kyrkohandbok en ordning för "Nöddop", med den inledande anvisningen att det kan förrättas av en "konfirmerad person, man eller kvinna". Man kan förmoda, att kravet på att vara konfirmerad för att utföra nöddop hörde samman med tanken, att vederbörande därmed hade mottagit undervisning om dopets gåva och betydelse.

Motionen andas ett starkt själavårdande patos. Sådana svåra situationer som beskrivs ska alltid tas på djupt allvar. Motionären antyder ett antal mörka tolkningsperspektiv, som förvisso har spökat i kyrkans historia och tydligt spökar fortfarande. Det kan dock knappast gå att hävda, att när Svenska kyrkan uttrycker sin syn på dopet som i kyrkoordningen och andra kyrkans böcker, så följer därmed de konsekvenser för den odöpte, som motionären målar ut i skarpa färger. Svenska kyrkan har idag ingen tro, bekännelse eller lära om vad som sker i evigheten med den som förblivit odöpt. Svenska kyrkan uttrycker sin lära om dopet enbart i fråga om allt det goda, som dopet ger och betyder för oss människor. Däremot sägs inget om vad vårt dop betyder för Gud. Vi kan tänka oss att han gläds över det, men inte att han fördömer den odöpte – varken här eller i evigheten. Vi tror, att Gud vill nå alla med sin kärlek, på olika sätt.

I en iver att lindra de tänkta svåra konsekvenserna av att dö odöpt tycks motionären söka lösa situationen genom att reducera själva dopets goda innebörder och betydelser. Man kan läsa in tankemönstret, att om något inte är särskilt viktigt, så gör det inte så mycket om man gått miste om det. Detta tanke-mönster avvisar Läronämnden i sitt yttrande.

Frågan om samstämmighet mellan kyrkoordning och kyrkohandbok beträffande vem som får förrätta dop i krissituation torde enkelt lösas i det pågående handboksarbetet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:59.

Gudstjänstutskottet framhåller i anslutning till Läronämndens yttrande, att det i Svenska kyrkan inte finns någon lära om vad som händer den odöpte efter döden. Att Gud har knutit löften till dopet säger inget om hur Gud handlar med den som inte är döpt.

En trolig bakgrund till motionens engagemang i frågan om dop i krissituation kan vara frågan om arvsynen, som Svenska kyrkan inte på allvar har teologiskt bearbetat. För att lösa upp problemet krävs teologiskt arbete. En aktuell teologisk doktorsavhandling tar upp bl.a. den frågan i anslutning till dopet. I avhandlingen presenteras också ett forskningsrön, som visar att Martin Luther avvisade tanken att odöpta barn blir fördömda.

Frågan ställs om vilka svar man kan ge undrande människor i sådana situationer som motionären tecknar. Tre bibelord aktualiseras: Det första ur Fil 2 talar om att ”alla knän skall böjas för Jesu namn”. Det andra är ordet om att ”Gud vill att alla människor ska bli frälsta” och det tredje är löftet att till sist ska ”Gud bli allt i alla, överallt”. Dessa bibelord bildar ingen lära, men de hör till och kan stärka vårt kristna hopp inför evigheten. Det goda hoppet uttrycks också i kyrkohandbokens inledande bön vid dop i krissituation: ”Du, Gud, finns med i kampen för liv. Hjälp oss att tro på löftet att du tar hand om oss i liv och död.”

Stor betydelse läggs i utskottet vid tanken att dopets många gåvor inte minst gäller människors liv här och nu. Det är för att vara med oss och välsigna oss i livet här på jorden, både i smärtan och glädjen, som Gud i dopet tar oss in i sitt rike och förenar sig själv med oss i Jesus Kristus. Det bekräftas i det vi kallar dopets instiftelseord, som mynnar ut i löftet: ”Jag är med er alla dagar intill tidens slut.” Människors svar på det löftet är också viktigt, inte minst för människan själv. Svaren både kan och får se olika ut från människa till människa. Gud hör och tar emot också trevande svar.

Det är kyrkans tro, att dopet är instiftat och givet åt oss människor för vår skull, för att vi ska ha ett tydligt tecken på löftet att Gud är med oss i våra liv. Det är ett tecken som man alltid kan återvända till och lita på. Däremot behöver Gud inte vårt dop för att älska oss. Gud älskar oss, inte trots något hos oss (t.ex. att man inte är döpt) och inte heller tack vare något hos oss (t.ex. att man är döpt), utan enbart därför att Gud är den Gud är; Kärleken, och därför att vi alla är de vi är: Guds älskade barn. Därför talar vi om Guds villkorslösa kärlek.

Motionens huvudfråga kan enligt utskottet inte lösas på annat sätt än genom kyrkans förkunnelse och själavård, bland annat utifrån sådana tankar och perspektiv som tecknats ovan.

Bristen på samstämmighet mellan kyrkoordningens och kyrkohandbokens anvisningar om dop i krissituation anser utskottet får lösas genom det pågående handboksarbetet.

Gudstjänstutskottet föreslår med hänvisning till ovanstående Kyrkomötet att avslå motion 2009:59.

Uppsala den 25 september 2009

På Gudstjänstutskottets vägnar

Glenn Håkansson, ordförande

Anders Björnberg, sekreterare

Beslutande: Glenn Håkansson, ordförande, Timmy Leijen, Ulla-Britt Emanuelsson, Gun Andersson, Anna Karin Hammar, Katarina Ramnerö Ödestad, Ingegerd Flock Andersson, Gerd Johansson, Anders Åkerlund, Anna-Sara Walldén, Fredrik Nilsson, Kerstin Hesslefors Persson, Marianne Kronbäck, Christina Holmgren och Kaya Ålander.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Johan Åkesson, Anita Eiderbrant Bylund, Tommy Eriksson, Ann-Kristin Forsman,, Ann-Sofie Persson, Laila Johansson, Birgit Ahlström, Ola Isacsson, Lena Brolin, Ann-Christin Lind, Lars Arvidsson, Ingrid Skäremo och Ylva Wahlström.

Biskoparna Martin Lind och Caroline Krook har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Läronämndens yttrande 2009:7y

Om dop i krissituationer

Läronämndens yttrande över motion 2009:59 angående dop i krissituationer.

Ett bifall till motionen skulle enligt Läronämndens uppfattning innebära en väsentlig förändring av vår kyrkas tro, bekännelse och lära så som den t.ex. kommer till uttryck i inledningen till kapitel 19 i Kyrkoordningen.

I en ny födelse tas människan ut ur syndens och dödens sammanhang och förenas med Jesus Kristus för att med honom och hans folk dela korset och uppståndelsens liv.

Detta är också en pregnant sammanfattning av vad Bibeln säger om dopet, t.ex. i Rom. 6, Gal. 3:26–28, Tit. 3:4–7.

Kristen tro är en tro på den Gud som handlar med oss i vårt dop, ”som har räddat oss från mörkrets välde och fört oss in i sin älskade sons rike” (Kol. 1:13). Kyrkan döper därför att Gud har befallt det och knutit löften till dopet. Därför har kyrkan av tradition också en ordning för dop i krissituation. Att Gud har knutit löften till dopet säger emellertid ingenting om hur Gud handlar med den som inte döps. Att alla människor ska bli frälsta kan inte påstås med entydigt stöd i bibeln, men vi kan be om det och hoppas på det för egen och andras del, vare sig vi är döpta eller ej.

Läronämnden finner det viktigt att värna, och inte nedtona, betydelsen av dopet och de löften som Gud ger i dopet.

Uppsala den 19 augusti 2009

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Anne-Louise Eriksson, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Erik Aurelius, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Sven Thidevall, biskop Antje Jackelén, biskop Carl Axel Aurelius, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tony Guldbrandzén, biskop Hans Stiglund, biskop Caroline Krook, Kajsa Ahlstrand, Edgar Almén, Curt Forsbring, Karin Johannessson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.